

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Президент НаУКМА,
Голова Приймальної комісії
Сергій КВІТ

« 31 » березня 2025 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю В11 «Філологія»
(галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»;
освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика»)

Схвалено
Вченою радою факультету
гуманітарних наук
(протокол № 6 від 31 березня 2025 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю В11 «Філологія» (освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика») передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» 2025 року для тих вступників, які вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (додаток 7).

Фахове вступне випробування за спеціальністю 035 «Філологія» має на меті з'ясувати рівень професійних компетенцій, теретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових мовознавчих дисциплін («Сучасна українська літературна мова», «Історія української мови», «Українська діалектологія»); визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньої програми рівня доктора філософії.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 035 «Філологія» проводиться у формі **усної співбесіди**, під час якого кожен абітурієнт відповідає на три питання, вміщені в обраному ним білеті.

Кількість білетів – 25

Тривалість екзамену – до 30 хв.

Зразок білета:

1. Пам'ятки української мови.
2. Типи словників української мови та їх характеристика.
3. Діалектне членування української мови.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Походження й основні етапи розвитку української мови.
2. Джерела вивчення української мови.
3. Виникнення і розвиток літературної мови в східних слов'ян.
4. Мовна ситуація в Київській Русі.
5. Мовна ситуація в Україні в XVI – XVIII ст.
6. Мовна ситуація в Україні в XIX столітті.
7. Мовна ситуація в Україні в XX столітті.
8. Пам'ятки української мови.
9. Роль І. П. Котляревського в історії української літературної мови.
10. Т. Г. Шевченко – реформатор української літературної мови.
11. Історія українського мовознавства.
12. Історія українського правопису.
13. Історія системи голосних української мови.
14. Наслідки занепаду **ѣ, ѥ** в системі голосних в українській мові.
15. Розвиток відмін в українській мові.
16. Лексика сучасної української мови з погляду її походження.
17. Системні зв'язки в лексиці української мови.
18. Джерела і шляхи збагачення словникового складу сучасної української мови.
19. Загальна характеристика української фразеології.
20. Типи словників української мови та їх характеристика.
21. Фонологічна система української мови.
22. Фонетичні чергування в українській мові.
23. Орфоепічні норми української мови.
24. Принципи української орфографії.

25. Морфемна будова слова. Типи її історичних змін.
26. Словотвірна структура слова в українській мові. Способи словотвору.
27. Проблема рівнів мови та їх одиниць.
28. Принципи класифікації частин мови.
29. Відмінкова система української мови.
30. Граматичні категорії імен (іменника, прикметника, числівника, займенника).
31. Граматичні категорії дієслова.
32. Семантичні й синтаксичні особливості службових слів.
33. Проблема словосполучення у вітчизняному мовознавстві.
34. Типологія простого речення.
35. Вчення про члени речення в українському мовознавстві.
36. Принципи класифікації складного речення.
37. Функціональні стилі сучасної української літературної мови.
38. Текст як лінгвістична категорія.
39. Діалектна основа української літературної мови.
40. Діалектне членування української мови.
41. Північне наріччя української мови: територія, поділ, основні риси.
42. Південно-західне наріччя української мови: територія, поділ, основні риси.
43. Південно-східне наріччя української мови: територія, поділ, основні риси.
44. Лексичні особливості українських діалектів.
45. Завдання і методи порівняльного мовознавства.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

- Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Київ, 1991.
- Мацюк Г. Українське мовознавство XIX ст. крізь призму наукових шкіл. *Вісник Львівського ун-ту. Серія філол.* 2004. Вип. 34., Ч. II. С. 3-11.
- Бевзенко С. П. Українська діалектологія. Київ, 1980.
- Безпалько О. П., Бойчук М. К., Жовтобрюх М. А., Самійленко С. П., Тараненко І. Й. Історична граматики української мови. Київ, 1987.
- Вихованець І. Р. Граматики української мови. Синтаксис. Київ, 1993.
- Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ, 2004.
- Вихованець, І. Р., Городенська К. Г., Загнітко, А. П. & Соколова, С. О. Граматики сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ, 2017.
- Демська-Кульчицька О. М. Фразеологія. Київ, 2007.
- Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ, 2008.
- Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Морфологія. Донецьк, 1996.
- Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк, 2001.
- Історія української мови: Фонетика. Київ, 1979.
- Літературна норма і мовна практика. За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ, 2013.
- Масенко, Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ, 2010.
- Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ, 2003.
- Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Берковець В. В. та ін. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика. Київ, 2013.
- Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов. Київ, 2001.
- Русанівський В. М. Історія української літературної мови. Київ, 2001.
- Сучасна українська літературна мова: Вступ. Фонетика. Київ, 1969.
- Сучасна українська літературна мова: Лексика і фразеологія. Київ, 1973.
- Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Київ, 1969.
- Сучасна українська літературна мова: Синтаксис. Київ, 1972.

- Сучасна українська літературна мова: Стилїстика. Київ, 1973.
- Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. Київ, 1981.
- Українська мова: Енциклопедія. Київ, 2007.
- Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови. Луганськ, 2005.
- Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: документи і матеріали. За ред. Л. Масенко. Київ, 2005.
- Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків, 2002.
- Шевельов Ю. Вибрані праці: У 2 кн. Кн. 1. Мовознавство. Київ, 2009.
- Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. ЗНТШ (Париж, Чикаго), 1962, т. 173. с.309-332 – Режим доступу: http://movahistory.org.ua/index.php/Шевельов_Ю._Покоління_двадцятих_років_в_українському_мовознавстві
- Шерех Ю. Принципи і етапи большевицької політики щодо словянських мов в ССРСР (крім російської). "Свобода". – 1947. – №№ 270–278 – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0007916>
- Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ, 2004.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю В11 «Філологія» (освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика») **оцінюються за 200-бальною шкалою.**

Оцінювання усної співбесіди за спеціальністю В11 «Філологія» (освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика») здійснюється за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії оцінювання
181 – 200	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді на всі 3 екзаменаційні питання, виявив глибоке розуміння їхньої суті та змісту, а також високий рівень теоретичних знань і практичних умінь з фахових дисциплін. Відповіді абітурієнта засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації засвоєного матеріалу, відмінне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
151 – 180	Абітурієнт надав правильні та повні відповіді не менше ніж на 2 екзаменаційні питання або правильно, але недостатньо повно, відповів на всі 3 питання. Відповіді абітурієнта засвідчують у цілому високий рівень засвоєння програмного матеріалу, здатність до його аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
100 – 150	Абітурієнт надав правильну та повну відповідь не менше ніж на одне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують задовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 99	Абітурієнт не надав правильної та повної відповіді на жодне екзаменаційне питання. Відповіді абітурієнта засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування за спеціальністю 035 «Філологія» (освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика»), якщо оцінка за письмову екзаменаційну роботу становить **100 – 200 балів.**

У випадку, якщо екзаменаційна оцінка становить **0 – 99 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 035 «Філологія» (освітньо-наукова програма: «Теорія, історія української мови та компаративістика»).

V. АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИПРОБУВАННЯ

5.1. Вступне випробування проводиться дистанційно з паралельною онлайн-присутністю вступника під час проходження іспиту на платформі Microsoft Teams з обов'язково увімкненою камерою.

Початок вступного випробування визначається розкладом вступних випробувань. Вступник повинен зайти на платформу та пройти процедуру ідентифікації (приблизно за 30 хвилин до початку).

У разі початку повітряної тривоги вступник має терміново повідомити членів комісії в чаті MS Teams групи. Іспит для цього вступника буде скасовано, а у вступника з'являється можливість скласти іспит у резервний час згідно з графіком.

5.2. Для реєстрації вступника на вступний іспит буде використана поштова скринька, яку вступник зазначив у своєму електронному кабінеті вступника.

5.3. Вступник отримує запрошення на пошту, вказану при реєстрації в електронному кабінеті вступника. Адміністрація НаУКМА не несе відповідальності за помилку в адресі електронної скриньки вступника, яка використовується для авторизації.

5.4. Приймальна комісія додає вступників до екзаменаційних груп відповідно до поданих заяв.

5.5. У день проведення випробування вступник долучається до відеоконференції під власним прізвищем, ім'ям та іменем по батькові повністю з обов'язково увімкненою камерою.

5.6. Вступник проходить ідентифікацію через представлення документу, який офіційно підтверджує особу вступника.

5.7. Вступник проходить вступне випробування з постійно увімкненою камерою. У разі, якщо камера буде вимкнена, екзаменаційна комісія не буде брати до розгляду результати вступного випробування.

5.8. При виникненні питання вступник може поставити його через чат зустрічі або вголос, «піднявши руку».

5.9. Мікрофони під час проходження тестування будуть вимкнені та за потреби вмикатимуться членами комісії.

5.10. Під час проведення ідентифікації вступників та тестування буде відбуватись запис.

5.11. Результати вступного іспиту Приймальна комісія оприлюднює протягом доби після завершення іспиту на сайті Приймальної комісії.

Голова фахової атестаційної комісії

Наталія ЯСАКОВА